

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 február Nivódíj

Vitányi Iván: Kiszabadulni a harapófogóból (Csillag Istvánról és Mihályi Péterről)

Az idők furcsán – vagy legalábbis sajátosan alakultak nálunk. A Nagy Magyar Úttévesztés (a magyar „Abszurdisztán”) addig rejtőzködő rendszere a 2010-es hatalomra került felvilágosulatlan abszolutizmusban egyszerre minden súlyával ránehezedett az egész társadalomra.

Az „eredmény” az volt, amit az új hatalom akart és várt. A társadalom egy része a malasztot várva lelkesedett, azok pedig, akik nem hittek, vagy kételkedtek, hallgattak, mint a sír. És ez így tartott jó ideig.

A társadalmi lét törvényeit azonban még a Fidesz sem tudta megváltoztatni, és ahogy múlt az idő, egyre jobban kiviláglott a program abszurditása. A magyar gazdaság, a közélet és a kultúra egyre mélyebb válságba kerül, és mind érezhetőbben romlik a társadalom életszínvonala.

Ennek következtében pedig nőni kezdett a kiábrándulás, de nem a demokrácia, a „nyílt társadalom”, hanem a diktatúra menetrendje szerint. Vagyis a kiábrándulásból nehezen válik igazi ellenállás, még kevésbé összefogás. A politikai társadalom egyes csoportjai lassan ébrednek, de – bár mind többet beszélnek róla – nem találták meg igazán egymást. Nem az volt a legnagyobb kérdés, hogy megteremtsük-e az igazi demokráciát, hanem hogy ki lesz majd a megváltó, vagyis az új miniszterelnök.

Még nagyobb baj, hogy – bár megindult a lakosság kiábrándulása is – a politikai elit és a lakosság, de a politikai élet és a politika bázisául szolgáló, gramsci értelemben vett értelmiség sem találkozott. (Amelyhez nemcsak a szellemi foglalkozásúak tartoznak hozzá, hanem mindenki, aki tiszta értelemmel képes felmérni a helyzetet.) Jó dolog, hogy készülnek azok a programok, amelyeket az áhított fordulat után meg kell valósítani, de nem eléggé készülnek azok a megfogalmazások, amelyek a nemcsak a szakközgazdászok számára világítják meg, hogy mi rosszat tett az Orbán–Matolcsy-kormány, és mit kell tennie a következőnek.

Itt érkeztem el laudációm tárgyához. Csillag István és Mihályi Péter kiváló tanulmányának (*Az Orbán utáni kormányzat gazdaságpolitikai keretei*, 11. szám) ugyanis az a különös erénye, ahogy ezt megteszik, méghozzá úgy, hogy megmaradnak a szakma színvonalán, nem ereszkednek le a vulgarizmus szintjére.

Hogyan érik ezt el? Azzal, hogy szemléletükben és vizsgálódásuk menetében a magyar gazdasági helyzet egészéből, tehát nemcsak a gazdasági szervezetek működésének rendszeréből, jelen esetben annak problémáiból, hibáiból, szervei bajaiból indulnak ki, hanem a tízmillió (illetve egy kicsit már kevesebb) állampolgár ökonómiai tevékenységének mikéntjéből

és anyagi állapotának ebből következő szintjéből. Pontosabban: a gazdasági tevékenységek e két egymásra épülő rendszerének egymáshoz való viszonyából.

Ebből a szempontból nézve emelik ki az adórendszer, a foglalkoztatottság, a termelékenység, a „hozzáadott érték”, a gazdasági növekedés, az ingatlanvagyon problémáit. Világossá válik, hogy itt alapvető bajok vannak: például hogy az alacsony vagy egyenesen negatív termelékenységű kisvállalkozások megnövekedése (ebben az elsők közt vagyunk) nemcsak azért baj, mert ezek az álvállalkozók egyre inkább nyomorognak, hanem azért, mert ezzel felborítják az egyensúlyt az egész gazdaságban. A végeredmény az, hogy éppen azok menekülnek az országból, akikre a legnagyobb szükség van: a tőke és a jó munkaerő. Mi, többiek maradunk.

Ezeknek a hibáknak a kezdeti formái megjelentek már korábban is, voltaképpen minden 1990 utáni kormány munkájában. A szerzők azonban azt is bemutatják, hogy igazán életveszélyes bűnné az Orbán–Matolcsy-féle hazug, népámító politika tette. „Két éve kormányoz Orbán Viktor – írják befejezésül –, és nem tudhatjuk, hogy meddig marad még hatalmon. Meggyőződésünk, hogy minden hónap, félév és év csak növeli a magyar gazdaság gondjait, mert rossz az irány.” De azt is hozzáteszik, hogy a megoldáshoz nem elég a pusztá kormányváltás, mert „először fejben kell megváltozni”. És nemcsak a hatalom csúcsain, hanem a társadalom mind nagyobb részében. Ismét idézem: „A közvéleménynek is, meg az ország politikai egészének is be kell látnia, hogy nincs olyan társadalompolitikai cél, amiért érdemes feláldozni a termelékenység növekedését. Ma még nagyon távol vagyunk ettől.”

Úgy érzem, pontosabban biztos vagyok abban, hogy Csillag István és Mihályi Péter ebben a cikkben a jelen helyzet harapófogójából való kiszabadulása fontos elvét mondták ki. Ezért őket illeti a 2012-es nívódíj.

Tetszik

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Csillag István – Mihályi Péter – Az Orbán utáni időszak gazdaságpolitikai keretei**
Országunk átkozott balszerencséjére a miniszterelnök egy beteges tévképzet foglya. Mint...
2. **Vitányi Iván: Mozgó-díj 2010 (Csepeli Györgyről)** Végigolvasva az adott év Mozgó Világ-beli tanulmányait, minden alkalommal megadtam...
3. **Vitányi Iván: Ombudsmani szerepben (többek közt Gábor Györgyről)** Vitányi Iván Ombudsmani szerepben (többek közt Gábor Györgyről) A Mozgó...
4. **Vitányi Iván: Fából vaskarika (Farkas Zoltán)** 2004-es, 2005-ös és 2006-os beszámolómban egyaránt azt állítottam, hogy...
5. **Vitányi Iván: A történet rólunk is szól (Domány Andrásról)** Hát eljutottunk idáig. Nem volt könnyű. Valamennyien, a Mozgó Világ...

Cimkék: **Vitányi Iván**